

PIERWSZY MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Posted on 17 października 2024

W Łazienkach Królewskich w Warszawie odbyły się obchody pierwszego Międzynarodowego Dnia Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Wydarzenie, zainicjowane przez Polskę podczas 217. sesji Rady Wykonawczej UNESCO, zgromadziło przedstawicieli instytucji kultury, ekspertów oraz depozytariuszy, aby podkreślić znaczenie niematerialnego dziedzictwa kulturowego w budowaniu tożsamości społecznej.

Obchody rozpoczęły się konferencją w Królewskiej Galerii Rzeźby, podczas której poruszono najważniejsze kwestie związane z ochroną niematerialnego dziedzictwa, w tym tematykę praw autorskich oraz zagrożeń wynikających z komercjalizacji tradycyjnych wzorów i technik rzemieślniczych.

Konferencję otworzyła Marlena Happach, dyrektorka Narodowego Instytutu Dziedzictwa, która w swoim wystąpieniu podkreśliła, jak ogromną rolę w ochronie dziedzictwa niematerialnego pełnią jego depozytariusze:

„W przypadku dziedzictwa materialnego, takiego jak rzeźby czy architektura, wystarczy utrzymywać status quo, a dziedzictwo niematerialne żyje, bo Państwo, Depozytariusze, tym żyjecie. Dziękuję za Państwa wytrwałość, przywiązanie i pracę, które pozwalają utrzymywać te tradycje”.

Odniosła się również do tematyki wystąpień programowych:

„Nasze dzisiejsze spotkanie ma służyć pogłębieniu wiedzy o tym, w jaki sposób można dziedzictwo niematerialne chronić, szczególnie w kontekście praw autorskich. Wartość Państwa twórczości tkwi w tym, że powstaje w miejscu narodzin tradycji i jest własnoręcznym dziełem twórców, którzy wkładają w nią swoje umiejętności, serce i prawdziwy talent.”

Wśród prelegentów znaleźli się wybitni eksperci, którzy podjęli szeroki zakres tematów związanych z niematerialnym dziedzictwem. Prof. Wojciech Kowalski z Narodowego Instytutu Dziedzictwa odpowiedział na pytanie, czym jest rzemiosło artystyczne w świetle prawa. Przedstawił zagadnienia dotyczące wyrobów rzemieślniczych jako utworów, autorskich praw osobistych i sposobów dochodzenia tych praw.

Prof. Kinga Czerwińska z Uniwersytetu Śląskiego omówiła wyzwania związane z docenianiem i ochroną tradycji w kontekście ich współczesnego wykorzystania, wskazując na delikatną granicę między praktykowaniem a przywłaszczaniem kultury.

Lucyna Ligocka-Kohut, założycielka Centrum Koronki Koniakowskiej, zaprezentowała 140-letnią historię koronki koniakowskiej, podkreślając, że fenomen koronki to społeczność koronczarek, dzisiaj licząca około 700 artystek, które tak jak sto lat temu spotykają się i heklują. Depozytariuszka zwróciła uwagę na to, że dziedzictwo niematerialne to nie tylko sama koronka jako wyrób, ale też wiedza i umiejętności przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Ostatni prelegent, Bogdan Jasiński z Muzeum Wsi Opolskiej, podzielił się swoimi refleksjami na temat ochrony praw autorskich w tradycyjnym wzornictwie opolskim, które jest ważnym elementem regionalnej tożsamości.

Po konferencji odbyła się debata, która skupiła się na poszukiwaniu synergii między tradycyjnymi wartościami a nowoczesnymi trendami.

Wieczorem, w Teatrze Królewskim depozytariusze niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz pracownicy sektora kultury odebrali odznaczenia z rąk dyrektora Departamentu Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Jakuba Makowskiego.

Brązowy medal "Zasłużony Kulturze Gloria Artis" otrzymała **Bernadeta Reglińska**, mistrzyni haftu kaszubskiego. Odznaki honorowe "Zasłużony dla kultury polskiej" odebrali depozytariusze dziedzictwa niematerialnego - **Jadwiga Elżbieta Węgorek**, twórczyni ludowa specjalizująca się w koronce klockowej, **Lucyna Kozłowska**, twórczyni ludowa, malarka i wycinankarka, przedstawicielka wycinankarstwa świętokrzyskiego, **Włodzimierz Cizek**, twórca ludowy, rzeźbiarz oraz ostatni czynny zabawkarz ośrodka Ostojów – łączna, **Zofia Talarowska**, wybitna hafciarka ludowa z Golicy koło Jarocina, **Jolanta Łukaszewska**, hafciarka ludowa specjalizująca się w snutce golińskiej, **Helena Wojtasik**, promotorka kultury ludowej Śląska Opolskiego oraz **Małgorzata Mateja**, wybitna twórczyni ludową, specjalizująca się w zdobieniu jaj techniką rytowniczą oraz malowaniu porcelany we wzory opolskie.

Odnaczeni zostali również etnografowie - **Ewa Cudzich**, związana badawczo oraz animacyjnie z dziedzictwem Beskidu Śląskiego, prezes Muzeum i Stowarzyszenia im. artysty Jana Wałacha w Istebnej, **Ewa Gilewska** z Oddziału Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku oraz **Robert Andrzej Dul** ze Stowarzyszenia Akademia Wilanowska w Warszawie, współzałożyciel Fundacji Na Rzecz Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce.

Oficjalną część obchodów Międzynarodowego Dnia Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego zwieńczył koncert zespołu S.H.A poprzedzony występem depozytariuszki Apolonii Nowak,

Międzynarodowy Dzień Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego to nie tylko święto tradycji, ale także platforma do wymiany wiedzy i doświadczeń. Dzięki zaangażowaniu depozytariuszy, ekspertów oraz instytucji, wydarzenie zainicjowało dialog nad ochroną i adaptacją niematerialnego dziedzictwa do współczesnych warunków. W efekcie zostanie podniesiona społeczna świadomość na temat wartości tradycji, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do silniejszej identyfikacji lokalnych wspólnot z ich kulturowym dziedzictwem. Podczas obchodów tego dnia wielokrotnie podkreślano, że niematerialne dziedzictwo jest fundamentem budowania

wspólnot, łączącym przeszłość z przyszłością, a jego ochrona jest kluczowa dla zachowania różnorodności kulturowej.

Marlena Happach, dyrektorka Narodowego Instytutu Dziedzictwa otwiera pierwszy Międzynarodowy Dzień Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, fot. Magda Starowiejska

Prelekcja prof. Wojciech Kowalskiego z Narodowego Instytutu Dziedzictwa, fot. Magda Starowieyska

Prelekcja prof. Kingi Czerwińskiej z Uniwersytetu Śląskiego, fot. Magda Starowieyska

Lucyna Ligocka-Kohut, założycielka Centrum Koronki Koniakowskiej, fot. Magda Starowieyska

Bogdan Jasiński z Muzeum Wsi Opolskiej, fot. Magda Starowieyska

Maria Samsel, dyrektorka Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, Marlena Happach, dyrektorka NID oraz depozytariuszka dziedzictwa niematerialnego Czesława Kaczyńska, fot. Magda Starowieyska

Uczestnicy konferencji - depozytariusze dziedzictwa niematerialnego, fot. Magda Starowieyska

Uczestnicy Międzynarodowego Dnia Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, fot. Magda Starowieyska

Uczestnicy Międzynarodowego Dnia Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, fot. Magda Starowieyska

Debata - czy jest możliwa synergia pomiędzy tym co tradycyjne a tym co nowoczesne? fot. Magda Starowieyska

Występ Krzysztofa Gocała, dudziarza podhalańskiego podczas oficjalnej uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, fot. Magda Starowieyska

Bernadeta Reglińska otrzymuje brązowy medal "Zasłużony Kulturze Gloria Artis" fot. Magda Starowieyska

Jadwiga Elżbieta Węgorek otrzymuje odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowieyska

Lucyna Kozłowska otrzymuje odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowieyska

Włodzimierz Ciszek otrzymuje odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowieyska

Zofia Talarowska otrzymuje odznakę honorową Zasłużony dla kultury polskiej, fot. Magda Starowieyska

Jolanta Łukaszewska otrzymuje odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowiejska

Helena Wojtasik otrzymuje odznakę honorową Zasłużony dla kultury polskiej, fot. Magda Starowieyska

Małgorzata Mateja otrzymuje odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowieyska

Ewa Cudzich otrzymuję odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowieyska

Ewa Gilewska otrzymuje odznakę honorową Zasłużony dla kultury polskiej, fot. Magda Starowiejska

Robert Andrzej Dul otrzymuje odznakę honorową "Zasłużony dla kultury polskiej", fot. Magda Starowieyska

U honorowanie twórców identyfikacji wizualnej Międzynarodowego Dnia Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, na zdjęciu od lewej: Jakub Makowski, dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków w MKiDN, Maria Samsel, dyrektorka Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, Czesława Kaczyńska, twórczyni wzoru leluji, Tobiasz Bułynko, grafik NID, Anna Zawadzka, zastępca dyrektora NID, fot. Magda Starowieyska

Występ Apolonii Nowak, depozytariuszki, fot. Magda Starowieyska

Koncert zespołu S.H.A., fot. Magda Starowieyska